

تشنه در میقاتگه: متن و متن‌شناسی تعزیه (مجموعه لیتن)

مصحح: حسین اسماعیلی؛ چاپ اول، تهران: معین، ۱۰۰۲ ص.

در همه فرهنگ‌ها، ادبیات نمایشی از مراسم و آیین‌های مذهبی سر برآورده است. در تمام کشورها نمایش‌نامه‌نویسی با کیش و پندارگره خورده است که اسطوره‌ها و افسانه‌های آن به چرخه‌های دیگری از افسانه‌ها را در خود می‌کشد و مواد گردآمده را برای آفرینش ادبیات نمایشی به کار می‌گیرد. در ایران، نمایش رنج‌ها و سرنوشت دردناک فرزندان حضرت علی علیه السلام و همراهانشان، نقطه آغازین و موضوع پایه‌ای تعزیه و نمایش‌های مربوط به شهادت است. امروزه در نمایش تعزیه با تک تک اپیزودهای مربوط به شهادت پیروان حضرت علی و با احساس توده‌ای مردم سروکار داریم. اکنون آقای ولیتن (W.) litten کنسول آلمان‌ها در بغداد، تعداد زیادی از این متون تعزیه را گردآوری کرده است. اقامت بلندمدت او در ایران و عراق - جایی که این نمایش‌ها برگزار می‌شد، هم چنین آشنایی دقیقش با زبان فارسی - چه نوشتاری و چه شفاهی - پیش شرط و رکن اساسی موفقیت وی در این امر است. کتاب حاضر مجموعه پانزده مجلس از مجالس تعزیه‌خوانی با گردآوری لیتن و تصحیح حسین اسماعیلی است.

فال و تماشای مجموعه مقالات ادبی

سید محمد علی جمالزاده؛ به اهتمام علی دهباشی؛ چاپ اول، تهران: سخن، ۷۲۴ ص

سید محمد علی جمالزاده را پایه‌گذار داستان‌نویسی نوین فارسی و ندادنده‌ی تجدید حیات نثر فارسی شمرده‌اند. عموم کسانی که درباره نثر فارسی معاصر و داستان‌نویسی جدید فارسی بحث کرده‌اند، جمالزاده را پیشرو این طریق شمرده و از سهم بزرگ او در این کار یاد نموده‌اند. تأثیری که یکی بود و یکی نبود، در نثر و داستان‌نویسی فارسی به جا نهاد، نام جمالزاده را همیشه زنده و پایدار خواهد داشت و اگر در دیباچه آن کتاب، ابراز امیدواری کرده است که صدای وی مانند بانگ خروس سحری، کاروان خواب‌آلود ادبیات را بیدار سازد. این امیدواری تا حد زیادی در نویسندگی فارسی حاصل شده است. مجموعه حاضر حاوی مقالات ادبی سید محمد علی جمالزاده است که پس از یک دست‌کردن رسم الخط، املاهای کلمات و علائم نقطه‌گذاری به چاپ رسیده است.

فرهنگ اجتماعی عصر مولانا

محبوبه مباحثی؛ چاپ اول، تهران: صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران.

نکته عمده‌ای که در آثار مولانا به‌ویژه مثنوی و درغزلیاتش کاملاً مشهود است؛ بیان تجارب خاص وی از مسائل اجتماعی و ادراک و احساسی عمیق است از آنچه مربوط به اجتماع دورانش است. مولانا آنچه را که در زندگی همگان به صورتی قابل طرح می‌دیده، با دریافتی حکیمانه در فحوای اشعارش نمایانده است. مصاحبت با

تازه‌های نگارش و نشر

معرفی گزارشی

ادبیات

آرزوی گمشده: گزیده شعر عماد خراسانی

ساعده باقری، سهیل محمودی؛ چاپ اول، تهران: امیرکبیر، ۱۲۰ ص

کتاب حاضر از سری کتاب‌های «صدسال شعر فارسی» است که به معرفی عماد خراسانی و گزیده شعرهای او اختصاص داده شده است. عماد خراسانی در سال ۱۳۰۰ ش در مشهد متولد شد. غزل‌های چشمگیر او در ذهن و حافظه شعر دوستان و مخاطبان خاص و عام ادبیات جای دارد ریشه غزل عماد را باید در سنت غزل‌سرایی پیشینیان جست. عماد تعلقات و خویشتن خویش را صادقانه در ساختار سنتی عرضه کرده است؛ بنابراین در لحن و لهجه غزل عماد، هیچ‌گونه تکلف و تصنعی در گرایش به شیوه پیشینیان دیده نمی‌شود و صد البته این گرایش، تقلید کار گذشتگان نیز محسوب نمی‌شود. شعرهای عماد خراسانی که در کتاب حاضر، ارائه شده در قالب‌های غزل، مثنوی، قصیده، قطعه و رباعی است. برخی از عنوان‌های این سروده‌ها عبارت‌اند از: کوی بی‌نشان؛ آهنگ جنون؛ قصه عشق؛ بی‌دوست؛ جهان را بی‌تورنگی نیست؛ چو غم زیاد شود؛ گل همیشه بهار؛ نشانی؛ گوهر یکتا؛ شباهنگ؛ حسرت؛ یادگار دوست؛ یک آسمان ستاره؛ شبی بر فراز خیام؛ در دسر بود عمرم؛ قهر و بی‌تو.

اصول و شیوه‌های نقد ادبی

سید قطب؛ مترجم: محمد باهر؛ چاپ اول، تهران: خانه کتاب، ۵۱۲ ص

از آن‌جا که نقد باید شیوه به کارگیری ابزار ویژه هر هنری را و نیز شیوه پرداختن به موضوع و سروکار داشتن با آن را دربر بگیرد و این دو در ارزیابی دارای ارزش اساسی هستند، ناگزیر باید قواعد نقد در هریک از هنرها با دیگری تفاوت داشته باشد؛ چرا که قواعد عمومی برای انطباق دقیق با یک اثر هنری از شایستگی لازم برخوردار نیست. اگرچه پاره‌ای از این‌گونه مسائل در پژوهش تاریخی و با بررسی روانی و یا زیبایی‌شناسانه هنرها، یعنی تنها برای بررسی چهارچوب‌ها و نه خود موضوع می‌تواند کاربرد داشته باشد. کتاب حاضر در بخش نخست به اصول و قواعد نقد ادبی و در بخش دوم به شیوه‌های نقد در گذشته و حال اختصاص یافته است. این شیوه‌ها عبارت‌اند از: شیوه فنی؛ تاریخی؛ روان‌شناختی و شیوه متکامل.

بی‌عدالتی و تضمین عدالت و کارآیی است. سپس نگارنده تلاش می‌کند منافعی را که از اطاعت از قانون الهی در فتنه تحریم ربا مورد انتظار است، نشان داده و با بررسی شواهد تجربی در نظام تامین مالی اسلامی آشکار سازد که چگونه یک نظام اسلامی قادر است بدون استفاده از بهره، نیازهای مالی مختلف مصرف‌کنندگان دولت را مرتفع نماید. در پایان نیز این بحث مطرح می‌شود که در یک اقتصاد اسلامی حذف نرخ بهره، نمی‌تواند در زمینه مدیریت مالی مشکلی ایجاد کند. گفتنی است در پایان کتاب، خلاصه‌ای از زندگی‌نامه نویسنده در بخش معرفی نویسنده، ارائه شده است.

فلسفه و عرفان

بحار الحقیقه

احمد بن ابوالحسن زنده‌پیل؛ چاپ اول، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۴۶۲ ص.

بحار الحقیقه اثری است از شیخ احمد جام زنده‌پیل (۴۴۱-۵۳۴). با بحار بخش مهمی از منظومه فکری شیخ جام رخ می‌نماید. این اثر در یک مقدمه و هجده باب فراهم آمده است و از این‌رو در مقایسه با دیگر آثار شیخ از نظر گستردگی باب‌ها، اثری میانه به شمار می‌آید. آغاز این اثر نشان از اسلوب مجلس‌گویی شیخ دارد. بدون تردید مقدمه و بسیاری از باب‌ها و مطالب این کتاب از جمله مطالبی بوده است که شیخ بر جمع مریدان و مخاطبان مجلس خود تعریض می‌نموده و مرید یا مریدانی این مطالب را کتابت کرده و در معرض استنساخ و رونویسی قرار داده‌اند. موضوع باب‌های بحار الحقیقه، متنوع است و شیخ بسیاری از ظرافت‌های روحانی و عرفانی را در گستره سلوک اجتماعی و انسانی آورده است. موضوع زیبا و ظریف با نثری واعظانه و مستدل به آیات و اخبار و باورهای زهدورزانه، کتاب حاضر به تصحیح این اثر و شرح آن اختصاص یافته است.

مباحثی در عرفان ابن عربی

نصرائه حکمت؛ چاپ اول، تهران: علم، دانشگاه شهید بهشتی، ۴۰۲ ص.

محمد بن علی معروف به ابن عربی، عارف و فیلسوف قرون ۶ و ۷ هجری قمری از جمله فلاسفه‌ای است که در مورد آرا و اندیشه‌های وی، نظریه‌های بسیاری ارائه شده و تحقیقات فراوانی درباره وی انجام شده است. نگارنده کتاب حاضر نیز به نقد و تفسیر عرفان ابن عربی در چهار بخش مشتمل بر بحثی در فلسفه عرفان، مقالات، سخنرانی و مصاحبه و نقد کتاب پرداخته است. بخش اول کتاب مبحثی است پیرامون عرفان و عرفان ابن عربی و بخش دوم مشتمل بر هفت مقاله با عنوان‌های خطوط برجسته انسان‌شناسی ابن عربی؛ تاریخت انسان در عرفان ابن عربی؛ ابن عربی و نقد قاعده «الواحد»؛ تفاوت علم و حکمت از نظر ابن عربی؛ عشق و زیبایی در نگاه ابن عربی؛ هنرنمایی از دیدگاه ابن عربی و تخیل هنری از دیدگاه ابن عربی

مردم و بینش عمیق - که ناشی از احاطه بر جمیع علوم روزگار است - امکان شناخت و شناساندن هنرمندان تجارب زندگی اجتماعی را به وی بخشیده است. علاوه بر غزلیات که به لحاظ محتوای غنایی، تصویر شخصی تری از واقعیت را ابلاغ می‌کند، از آنجا که مثنوی چون بسیاری از غزلیات دیوان کبیر، در پی تأثیر از رویداد و حادثه‌ای سروده شده است، به مثابه آینه‌ای است که وقایع زندگی و صفحات حیات لحظه به لحظه مولانا در آن مجال انعکاس یافته است. هدف از نگارش این کتاب، نمایاندن چگونگی بازتاب اوضاع و شرایط اجتماعی روزگار و محیط پیدایش و زایش غزلیات از خلال اشعار مولانا در دیوان شمس است.

تاریخ

شهادت آیت‌الله سید محمد رضا سعیدی

اکبر فلاحی؛ چاپ اول، تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۲۸۴ ص.

کتاب حاضر در دو بخش «مقدمه پژوهشی» و «اسناد»، تدوین شده است. در مقدمه پژوهشی، کوشش شده است با بهره‌گیری از خاطرات خانواده، دوستان، هم‌زمان، اسناد منتشر شده و اسناد مجموعه حاضر، به ترسیم زندگی مبارزاتی شهید آیت‌الله سید محمد رضا سعیدی (۱۳۰۸-۱۳۴۹) پرداخته و به سه سؤال محوری «ارتباط آیت‌الله سعیدی با امام خمینی (ره) چگونه بوده است؟»، «استراتژی و شیوه مبارزاتی ایشان چگونه بوده است؟» و «رژیم شاه به اقدامات آیت‌الله سعیدی چگونه واکنش نشان داد؟»، پاسخ داده شود. بخش اسناد نیز شامل ۱۱۴ سند است که از میان پرونده آیت‌الله سعیدی موجود در مرکز اسناد انقلاب اسلامی گزینش و انتخاب شده‌اند. محدوده زمانی اسناد نیز فاصله سالهای ۱۳۴۴-۱۳۴۹ را دربر می‌گیرد.

فقه

ربا، بهره بانکی و حکمت تحریم آن در اسلام

محمد نجات‌الله صدیقی؛ مترجم: حسین میسمی؛ چاپ اول، تهران:

دانشگاه امام صادق (ع)، ۲۹۶ ص.

در کتاب حاضر که نوشته یکی از اقتصاددانان دنیای اسلام است، به موضوع «ربا، بهره بانکی و حکمت تحریم آن در اسلام» پرداخته می‌شود. نویسنده این پژوهش را با بررسی دیدگاه اسلام به زندگی شروع کرده و بیان می‌کند که هدف شریعت اسلام، سعادت همه انسان‌هاست. وی در ادامه با اتخاذ رویکردی توحیدی به زندگی انسان، حیات اقتصادی را نیز جز تجلی توحید در اقتصاد نمی‌داند. از این‌رو به بررسی آیات قرآنی پرداخته و با انجام بحث تفسیری نشان می‌دهد که این آیات با قاطعیت ربا را تحریم کرده‌اند. وی درباره بهره بانکی امروزی نیز با استدلال بدین نتیجه می‌رسد این بهره همان ربای حرام در اسلام است و هدف شریعت از تحریم آن، جلوگیری از

کلام

است. بخش سوم کتاب، متشکل از یک سخنرانی و دو مصاحبه بوده و بخش چهارم دربردارنده نقد دو کتاب، درباره ابن عربی است.

اسماعیلیه و ایران: مجموعه مقالات

فرهاد دفتری، فریدون بدره‌ای؛ چاپ اول، تهران: نشر و پژوهش فرزنان روز، ۳۱۴ ص.

از اشارت‌های دریا: بوطیقای روایت در مثنوی

حمیدرضا توکلی؛ چاپ اول، تهران: مروارید، ۷۱۰ ص.

تا نیمه قرن بیستم، اسماعیلیان را منحصرأز روی مدارک و شواهدی که دشمنانشان فراهم آورده و یا جعل کرده بودند می‌شناختند. در نتیجه، انواع افسانه‌ها در میان مسلمانان و نیز جوامع غربی درباره تعالیم و کارهای اسماعیلیان شایع بود. با کشف و مطالعه آثار بی‌شمار متون اسماعیلی اصلی که در مجموعه‌های خصوصی هند، آسیای مرکزی، سوریه (شام)، یمن و دیگری مناطق محفوظ مانده بود، انکشافی در بررسی‌های اسماعیلی پدید آمد. بسیاری از این متون از سال ۱۹۵۰ ویراسته، ترجمه و منتشر شده است و به این طریق به پیشرفت چشمگیر تحقیقات جدید اسماعیلی کمک کرده است. کتاب حاضر جنبه‌هایی از تاریخ و اندیشه اسماعیلی در سده‌های میانه را دربر می‌گیرد. نگارندگان طی مباحث مختلف کتاب، وجوه و مراحل مختلف تاریخی اسماعیلی را به بحث می‌گذارد و سهم اسماعیلیان قدیم و نیز اسماعیلیان بعد را در فرهنگ اسلامی توصیف می‌کنند. برخی از فصول کتاب درباره شخصیت‌های فرقه اسماعیلیه مثل صباح است و فصول دیگر، اسماعیلیان را در متن جوامع مسلمان سده‌های میانه نشان می‌دهد. علاوه بر آنکه روابط میان اسماعیلیان و صلیبیان را از نو بررسی می‌کند و اسطوره‌ها و افسانه‌هایی را که از این ارتباط درباره اسماعیلیه پدید آمده است، از دید تحقیق مجدد می‌گذراند.

امواج غدیری

محمد رضا حکیمی؛ چاپ اول، قم: دلیل ما، ۷۶ ص.

کتابچه حاضر، دربردارنده نظرات «محمد رضا حکیمی» پیرامون ولایت مولای متقیان امام علی علیه السلام و واقعه غدیر خم در آثار متعدد وی است که به صورتی منسجم در این مجلد به چاپ رسیده است. در بخشی از کتاب می‌خوانیم: «معرفی انسانی الهی و برتر از انسان‌ها، دست در دست معلم انسانیت، در گرمای سوزان غدیر، در منظر توده‌ای انبوه از انسان‌ها، با حضور زبده مسلمانان، موضوعی ساده نبود. این‌جا بود که نیروی انقلاب معنوی می‌رفت که مسیر تاریخ را دگرگون سازد و مکتب یکتاپرستی و انسان دوستی، سراسر گیتی را زیر نفوذ تعلیمات خود گیرد. باری، در این وضع حساس و در این هنگامه شورانگیز تاریخ، پیامبر عظیم‌الشان اسلام، پیشوای سعادت جاوید را به آن اجتماع پهناور معرفی کرد.»

مخاطب مثنوی در همان نخستین آشنایی‌ها در می‌یابد که با کتابی ممتاز سروکار دارد. این تمایز مثنوی از منظومه‌ها و کتاب‌های دیگر کار آسانی نیست؛ اما این قدر که شکل و شیوه متن با راز امتیاز آن پیوندی نزدیک و استوار دارد. شیوه عجیبی که روایت با آن پیش می‌رود و در عذری فراتر، شکل غربی که در کلیت کتاب چشمگیر است. بوطیقای روایی مولانا ویژگی‌ها و پیچیدگی‌های خاص خود را دارد و در پیوندی ژرف با جهان‌شناسی و شخصیت و تجربه‌های اوست. کتاب حاضر دریچه‌ای به هنر روایت‌گری مولانا و بر چشم‌گیرترین جنبه‌های روایت‌شناختی مثنوی، مسائلی چون تغییر زاویه دید؛ اسالیب خطاب؛ چندآوایی شدن روایت، گریز و تداعی؛ رهاکردن قصه و بازآمدن به آن؛ بداهه و حس لحظه؛ جنبه شفاهی روایت؛ زبان و روایت؛ جنبه‌های شاعرانه و داستانی روایت؛ درآمیختن قصه‌ها؛ زمان و روایت؛ روایت و تلقی موسیقایی راوی از هستی؛ کوشش راوی برای قراردادن مخاطب در موقعیت قصه و آغازگری و پایان بندی روایت.

وحدت و وجود در حکمت متعالیه

حسین سوزنجی؛ چاپ اول، تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۳۴۰ ص.

تفکر فلسفی از اندیشه راجع به وجود و موجود آغاز می‌شود و یکی از مهم‌ترین مسائل وجودشناسی، بحث درباره وحدت و کثرت حقیقت هستی است که در این باره، طیف گسترده‌ای از نظریات ارائه شده که یکی از مهم‌ترین آنها نظریه وحدت تشکیکی وجود در حکمت متعالیه است. دیدگاهی که معتقد به وحدت در عین کثرت و کثرت در عین وحدت است و می‌توان آن را از ابتکارات ملاصدرا برشمرد. اما این نظریه مانند هر رای فلسفی دیگر، در معرض شرح و نقد صاحب‌نظران قرار گرفته و جدای از مخالفت پاره‌ای از اندیشمندان با آن، در بین خود پیروان حکمت متعالیه نیز گاه در تعیین منظور نهایی ملاصدرا اختلاف پیش آمده است. در این کتاب، تلاش شده تا پس از شرح نظریه وحدت وجود، به برخی از این اختلاف نظرها پرداخته شود. کتاب در نه فصل تدوین شده که از آن میان می‌توان به این موارد اشاره کرد: تاریخچه وحدت تشکیلی وجود؛ اثبات فلسفی وحدت تشکیکی وجود؛ وحدت تشکیکی وجود و تبیین کثرات عرضی؛ وحدت تشکیکی یا وحدت شخصی وجود؛ و استقصایی از لوازم و نتایج وحدت تشکیکی وجود.

خلاصه عباقات الانوار: حدیث منزلت

حامد حسین هندی؛ چاپ اول، تهران، نیا، ۷۷۰ ص.

حدیث منزلت یکی از مهم‌ترین فضیلت‌های حضرت امیرالمؤمنین (علیه السلام) و یکی از برهان‌های قاطع بر جانشینی و امامت بلافصل ایشان پس از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) است. این حدیث در نهایت درست و شهرت است که به طور متواتر از پیامبر (صلی الله علیه و آله) نقل شده است. تا آنجا که بخاری و مسلم که همواره در جهت پوشاندن منقبت‌ها و فضیلت‌های والای امیرالمؤمنین می‌کوشند، آن را نقل کرده‌اند. کتاب حاضر در رد سخن نویسنده کتاب «تحفه الاثنا عشریه» در حدیث دوم از دوازده حدیثی است که نقل کرده است. وی در کتاب تحفه استدلال به حدیث منزلت را رد نموده است.

سلفیان: باورها و کارکردها

نجم‌الدین طبرسی؛ چاپ اول، قم؛ دلیل ما، ۲۰۸ ص.

نگارنده در کتاب حاضر، ضمن مروری بر تاریخ شکل‌گیری «سلفیان»، باورها و اعتقادات آنان را بررسی و نقد کرده است. سلفیه، به اتباع «ابن تیمیه» و پیروان مذاهب امامان «حنابله» ای اهل «تجسیم» اطلاق می‌شود که در شهرهای مختلف خارج از جزیره العرب هستند. افکار این گروه، معاند با اسلام بوده و موجب جدایی و اختلاف بین مسلمانان شده است. یکی از احکامی که سلفی‌ها بیان می‌دارند آن است که توسل و زیارت حرم معصومین (علیهم السلام) حرام است. برای نخستین بار «مروان حکم اموی» در عراق، این حکم را اجرا کرده است.

رویکرد مقایسه‌ای به بنیادگرایی یهودی: مذهب، ایدئولوژی،

بحران مدرنیته

لاورنس یت زلیبرشتاین؛ چاپ اول، تهران؛ دانشگاه علامه طباطبائی، ۳۱۲ ص.

مطالعه بنیادگرایی یهودی می‌تواند منجر به شناخت یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحلیلی منازعات ایدئولوژیکی در جهان یهودیت به ویژه اسرائیل شود. ویژگی مشترک یهودیان بنیادگرا، منازعه برای تولید، تکثیر و تسری نگرش خاصی از آیین، تاریخ و هویت یهودی است. بر این مبنای بنیادگرایان یهودی درگیر منازعه‌ای بر سر قدرت هستند تا در هیأتی گفتمانی، معنا و کارویژه کلیدواژه‌های منبعث از یهودیت سنتی را توضیح دهند. اینها و مخالفانشان هریک به دنبال سیطره قرائت خاصی از مفاهیم بحث‌انگیز تاریخ، هویت، جامعه، فرهنگ و سنت هستند. در این کتاب، نگارنده پس از نگاهی اجمالی به تعریف بنیادگرایی، به این موضع در جامعه یهود و ارتباط آن با مذهب، ایدئولوژی و مدرنیته پرداخته و نظریه‌های خود را در سه بخش بنیادگرایی مذهبی و مدرنیته؛ چهارچوب نظری؛ بنیادگرایی و سیاست در خاورمیانه و بنیادگرایی مذهبی و یهودیت، گزینه‌های انتخابی، ارائه کرده است.

شیعه در روایات اهل سنت

احمد نباتی؛ چاپ اول، تهران؛ دارالکتب الاسلامیه، ۱۶۰ ص.

«شیعه»، به معنای یک یا گروهی از پیروان است، و شیعه علی (علیه السلام) یعنی کسانی که در زندگی پیرو آن حضرت هستند. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) پیوسته از شیعیان علی (علیه السلام) تعریف کرده و از آنها به عنوان بهترین خلق خدا یاد کرده است. آن حضرت در جایی نیز از شیعیان علی (علیه السلام) به عنوان شیعیان خود یاد کرده‌اند که از این عبارت روشن می‌شود پیروان علی (علیه السلام)، در حقیقت پیروان پیامبر اکرم هم هستند. نگارنده کتاب حاضر، با توجه به منابع و روایات اهل سنت، سعی در اثبات ولایت حضرت علی (علیه السلام) دارد و با شاهد آوردن نکات گوناگون از روایات متعدد سنت، ثابت نموده که حتی در آینه این روایات نیز تنها مذهب برحق، شیعه دوازده امامی می‌باشد.

حدیث

ضیاء الشهاب فی شرح شهاب الاخبار

سعیدبن هبه‌الدین قطب‌راوندی؛ چاپ اول، تهران؛ دارالکتب الاسلامیه، ۴۶۰ ص.

نوشتار حاضر به زبان عربی و در نوزده فصل تدوین گردیده و موضوع آن مشتمل بر نقد، تفسیر و شرح «شهاب الاخبار فی الحکم والامثال والادب» است. این کتاب در قرن پنجم قمری به نگارش درآمده و بحثی پیرامون احادیث شیعی می‌باشد. از جمله مباحث موجود در کتاب، می‌توان به الاعمال بالنیات؛ التود نصف العقل؛ الدعاء هو العباده؛ القناعه مال لا ینفذ؛ صله الرحم تزيد فی العمر؛ التشاء ربیع المؤمن؛ نیه المؤمن ابلغ من عمله؛ والسلام قبل الکلام، اشاره کرد.

کلیات

مطبوعات ایرانی

سید فرید قاسمی؛ چاپ اول، تهران؛ نشر علم، ۸۰۰ ص.

هفتاد سال منتهی به مشروطه یکی از دشوارترین دوران روزنامه‌نگاری در ایران است. در ابتدا اساساً محمدشاه و دربار نمی‌دانستند روزنامه چیست؟ هجده سال طول کشید تا در دوره محمدشاه و زمان صدارت میرزا آقاسی با درخواست میرزا صالح موافقت کردند و اولین نشریه در ایران متولد شد. در چهل و نه سال و اندکی حاکمیت ناصرالدین شاه، شش تن صدراعظم شدند که فقط دوتن از آنان به مقوله روزنامه‌نگاری علاقه نشان دادند. دوره ناصری مثل بسیاری از ادوار، یک دوره مطبوعاتی در ایران است که به سبب تفاوت‌هایی در نوع و شیوه فعالیت روزنامه‌نگاری و نیز شکل و محتوای مطبوعات به دوره‌های فرعی تقسیم می‌شود. کتاب حاضر دربرگیرنده مقاله‌ها، گزارش‌ها و یادداشت‌هایی است از نگارنده که آنها را طی فروردین ۱۳۸۰ تا میانه بهار ۱۳۸۹ نگاشته است. هم‌چنین چهار سخنرانی از

سیاستگذار و برنامه‌ریز امور بود، به مدیر وقت ابلاغ کرد که انتشار نشریه‌ای را تدارک ببیند. مصوبه یادشده سبب شد نشریه کتابخانه ملی تبریز متولد شود، که در آن اخبار کتابخانه درج می‌شد. و متن سخنرانی‌های ایرادشده در تالار کتابخانه و مقالات مختلف و مطالب و اشعار گوناگون راجع به کتاب چاپ می‌شد و بعضی از نسخه‌های نفیس نادرالوجود معرفی می‌گردید. همچنین از شخصیت‌های بزرگ علمی و ادبی و اجتماعی تبریز که در حال حیاتشان خدماتی انجام داده بودند، در حدود مقدمات قلمی تجلیلی به عمل می‌آمد. در کتاب حاضر درباره شناسنامه؛ تاریخچه، گردانندگان، نویسندگان و نشریه کتابخانه ملی تبریز و برخی مطالب دیگر همچون نقش کتاب و کتابخانه، تألیف کتاب و مطبوعات و ... سخن می‌رود.

علوم قرآنی

مقدمه‌ای بر علوم: قرآن ترجمه التمهید فی علوم القرآن

محمد هادی معرفت؛ مترجم: جواد ایروانی؛ چاپ اول، تهران: تمهید، ۴۴۰ ص.

در جلد نخست از ترجمه کتاب «التمهید فی علوم القرآن»، نوشته «محمد هادی معرفت»، مباحثی درباره علوم قرآنی - بحث‌هایی که درباره مسائل گوناگون قرآن کریم با هدف شناخت فنی آنها بر اساس اصول و ضوابط صورت می‌گیرد - همچون: ساختار قرآن؛ وحی و نزول قرآن؛ رویکردها در تعیین مکی و مدنی بودن سوره‌ها؛ شناخت اسباب نزول؛ تاریخ نوشتن قرآن؛ یکسان‌سازی نوشته‌ها و ... مطرح و بررسی شده است. همچنین در پایان کتاب، جدول نمونه‌هایی از موارد اختلاف در نوشته‌های مناطق گوناگون، ارائه شده است.

ترجمه و متن قانون التاویل

ابو حامد محمد غزالی؛ مترجم: سید ناصر طباطبایی؛ چاپ اول، تهران: مولى، ۴۸ ص.

کتاب حاضر، دربردارنده ترجمه و متن رساله «قانون التاویل»، نوشته «ابو حامد محمد غزالی» (۴۵۰-۵۵۰ ق) است. غزالی در این رساله، تلاش می‌کند تا در پرتو آیات و اخبار به مبانی و قواعد تأویل و تفسیر بپردازد. وی در این بررسی به بیان دلایل عقلی و نقلی همت می‌گمارد و گذری نیز به دیدگاه فرقه‌های گوناگون اسلامی دارد. به اعتقاد وی تأویل در لغت به معنای «بازگشت» است و در اصطلاح تا حدودی در مقابل با تفسیر معنا می‌شود و همچنین با تنزیل نیز ربط و تقابل دارد. در قرآن مجید لغت تأویل به صورت اسمی و مصدری، هفده بار به کار رفته که هفت بار آن به تعبیر خواب (تأویل الاحادیث) در داستان حضرت یوسف علیه السلام مربوط می‌شود.

وی و ده گفت‌وگو با ایشان در کتاب درج شده است. این مجموعه با ۱۲۳ مطلب به سرفصل‌های اصلی ذیل تفکیک شده است: تاریخک؛ سرآغاز؛ خطابه؛ تک‌نگاری؛ آغازگران؛ تجلیل؛ دریغ؛ یاد؛ گوناگون و نظریه و گفت‌وگو. پیوست پایانی کتاب نیز به فهرست آثاری اختصاص دارد که در دو دهه هفتاد و هشت پدید آمده است.

طراحی نو در طبقه‌بندی علوم

غلامرضا فدایی عراقی؛ چاپ اول، تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۲۳۲ ص.

در پژوهش حاضر که به بررسی موضوع «طبقه‌بندی علوم» اختصاص دارد با مطالعه مجموعه طرح‌های طبقه‌بندی علوم دانشمندان شرقی و غربی، سعی در ارائه طرحی نو در این حوزه است. آنچه این تحقیق مدعی آن است، امکان‌پذیری طرح با اتکا به شیوه «سلسله مراتبی» و «دودویی» است. شیوه دودویی، تلاشی است برای وحدت بخشی به علوم که معنای تقارن، تجانس و زوجیت در آن پنهان است. گفتنی است، طرح پژوهشی این تحقیق از طریق روش «دلفا» برای سرشاخه‌های اصلی به پاسخ مثبت رسیده است.

فهرست مجله آینده

به اهتمام محمد گلبن، محمد افسری‌راد؛ چاپ اول، تهران: بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی، ۷۹۸ ص.

انتشار مجله آینده با سعی و فکر و قلم نویسنده‌ای جوان و روشنفکر به نام دکتر «محمود افشار» تیرماه ۱۳۰۴ آغاز شد. در آبان آن سال، سلطنت ایران از سلسله قاجاری به سردار سپه پهلوی منتقل شد. سپس شیوه حکومت و رفتارهای دولتی تغییر کرد. به تدریج با تسلط بیشتر شاه و دولت، امکان نگارش مطالب اساسی سیاسی کاهش یافت و آینده هم رو به توقف رفت. مباحث سیاسی آینده اغلب نکته‌آمیز و برای دولت ناخوشایند بود. انتشار دوره دوم آینده سال ۱۳۲۳-۱۳۲۴، دوره سوم سال ۱۳۳۸ و دوره چهارم (۱۳۵۷-۱۳۷۲) همزمان با پیروزی انقلاب اسلامی منتشر شد. در دوره اخیر کوشیده شد بخش نامه‌ها گسترش یابد. آخرین شماره آینده اسفندماه ۱۳۷۲ منتشر شد. کتاب حاضر فهرست مبسوطی است از مجله آینده که به پیشنهاد محمد گلبن و نمایه‌سازی محمد افسری‌راد (مطابق با روش فهرست مقالات فارسی) به چاپ رسیده است. گفتنی است این مجلد، مجموعه‌ای است از سرگذشت ایران، جغرافیای ایران، رجال ایران و آداب و سنن ایران.

نشریه کتابخانه ملی تبریز

به اهتمام: سیدفرید قاسمی؛ چاپ اول، تهران: امیرکبیر، ۱۴۴ ص.

مطبوعات ایران عمری حدود ۱۷۵ سال دارد. در این گستره زمانی هزاران عنوان نشریه ادواری چاپی در کشور ما به طبع رسیده است. در آغازین سال‌های تأسیس کتابخانه ملی تبریز، شورایی که